

TRŽIŠTE RADA – POKAZATELJI PO ŽUPANIJAMA

- Uvodno
- Osiguranici mirovinskog osiguranja
- Nezaposlenost
- Stopa nezaposlenosti
- Zaključno

IZDAVAČ

Hrvatska gospodarska komora

ZA IZDAVAČA

Luka Burilović

PRIPREMIO

Sektor za financijske institucije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

tel.: +385 (0)1 4828 373

fax.: +385 (0)1 4561 535

e-mail: makroekonomija@hgk.hr

web: hgk.hr

GRAFIČKO OBLIKOVANJE I PRIJELOM

Privredni vjesnik d.o.o.

Zagreb, siječanj 2019.

UVODNO

Statističko praćenje podataka koji prikazuju stanje na tržištu rada na razini je županija otežano jer su podaci o stanju zaposlenosti i stopi registrirane nezaposlenosti dostupni tek jednom godišnje, i to na dan 31. ožujka, što iskrivljuje sliku stanja, osobito u županijama koje imaju najizraženije sezonske oscilacije zbog velikog utjecaja turističke djelatnosti. Kao pandan i podatak koji može ugrubo oslikati stanje zaposlenosti (a dostupan je na mjesečnoj razini), može koristiti podatak o stanju broja osiguranika mirovinskog osiguranja, iako on uključuje (u manjoj mjeri) i kategorije stanovništva koji nemaju status zaposlenih, ali uplaćuju doprinose za mirovinsko osiguranje po drugim osnovama.

Kao i kod ostalih makroekonomskih pokazatelja, tržište rada je na regionalnim razinama različito, kao i brzina i trajanje oporavka nakon gospodarske krize koja je trajala u svim županijama nekoliko godina. Godina 2017. specifična je po tome što je i na nacionalnoj i na razini svih županija ostvaren oporavak tržišta rada. U nekoliko je županija oporavak započeo i ranije, a 11 je županija u 2017. godini imalo nižu stopu nezaposlenosti nego posljednje pretkrizne, 2008. godine. No iako je u 20 županija nezaposlenih bilo manje nego 2008. godine, samo je u njih četiri ostvaren i istodoban rast broja osiguranika mirovinskog osiguranja. Znači da je u gotovo svim županijama prevladavao brži trend pada broja nezaposlenih od rasta broja zaposlenih (osiguranika), što je povezano s demografskim i emigracijskim kretanjima.

1 | OSIGURANICI MIROVINSKOG OSIGURANJA

U 2017. godini najveći je broj osiguranika, gotovo 30%, registriran u Gradu Zagrebu, što je logično s obzirom na dominantnost broja stanovnika Grada Zagreba u odnosu na ostale županije (ovdje živi 19,5% stanovništva). No daljnji redoslijed županija nije isti prema broju stanovnika i broju osiguranika. Tako neke manje naseljene županije imaju veći apsolutni broj osiguranika, što implicira i veću stopu zaposlenosti u tim županijama. Primjerice, Zagrebačka županija koja je treća najnaseljenija županija, ima najmanji udio osiguranika u svojem stanovništvu (tek 24,4%), dok je primjerice Varaždinska županija koja je osma po naseljenosti četvrta s najvećim udjelom osiguranika u svojem stanovništvu.

Udio osiguranika u ukupnom stanovništvu županije u pravilu je veći u županijama Jadranske Hrvatske nego Kontinentalne, no na to utječe i nešto starije stanovništvo u Jadranskoj Hrvatskoj (manji udio stanovnika mlađih od 15 godina u ukupnom stanovništvu). No neke se manje županije Kontinentalne Hrvatske ipak ističu visinom omjera, već spomenuta Varaždinska te Međimurska i Koprivničko-križevačka. Pritom treba istaknuti Međimursku županiju koja ima ujedno i najmlađe stanovništvo u Hrvatskoj (41,5 medijalna dob, 21,8% stanovništva mlađe od 15 godina).

Tablica 1. ► Osiguranici mirovinskog osiguranja

Županija	Osiguranici, struktura po županijama (%), 2017.	Županija	Broj osiguranika / Broj stanovnika (%)
Grad Zagreb	29,6	Grad Zagreb	54,9
Splitsko-dalmatinska	10,1	Istarska	42,5
Primorsko-goranska	7,6	Primorsko-goranska	39,6
Istarska	5,9	Varaždinska	37,5
Osječko-baranjska	5,7	Dubrovačko-neretvanska	36,9
Zagrebačka	5,1	Međimurska	36,3
Varaždinska	4,2	Splitsko-dalmatinska	33,5
Zadarska	3,6	Ličko-senjska	32,4
Dubrovačko-neretvanska	3,0	Zadarska	31,5
Međimurska	2,7	Koprivničko-križevačka	30,9
Vukovarsko-srijemska	2,7	Šibensko-kninska	30,8
Sisačko-moslavačka	2,6	Osječko-baranjska	30,0
Brodsko-posavska	2,5	Karlovačka	29,4
Krapinsko-zagorska	2,5	Krapinsko-zagorska	29,0
Karlovačka	2,3	Bjelovarsko-bilogorska	27,6
Koprivničko-križevačka	2,3	Požeško-slavonska	27,1
Šibensko-kninska	2,1	Virovitičko-podravska	26,0
Bjelovarsko-bilogorska	2,0	Brodsko-posavska	25,8
Virovitičko-podravska	1,3	Sisačko-moslavačka	25,1
Požeško-slavonska	1,3	Vukovarsko-srijemska	25,1
Ličko-senjska	1,0	Zagrebačka	24,4
RH	100,0	RH	36,2
Jadranska Hrvatska	33,3	Jadranska Hrvatska	35,9
Kontinentalna Hrvatska	66,7	Kontinentalna Hrvatska	36,3

Izvor: HZMO, DZS, obrada HGG

Godišnji prosjek broja osiguranika izračunat kao prosjek stanja krajem svakog kvartala

Iako županije Kontinentalne Hrvatske imaju dvostruko više stanovnika i osiguranika u odnosu na županije Jadranske Hrvatske, omjer osiguranika i stanovnika tek je nešto bolji u Kontinentalnoj Hrvatskoj (36,3% prema 35,9%), i to samo zbog dominantnog Grada Zagreba. Bez Grada Zagreba, regija Kontinentalne Hrvatske ima lošiji omjer nego regija Jadranske Hrvatske (28,6% prema 35,9%).

Trend rasta broja osiguranika mirovinskog osiguranja započeo je u većini županija prije tri godine, a 2017. godine zabilježen je prvi put rast u svim županijama bez iznimke. Najraniji početak oporavka zabilježen je u Krapinsko-zagorskoj županiji (gdje se posljednje četiri godine povećava broj osiguranika), a najkasniji u Sisačko-moslavačkoj i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, gdje je tek 2017. godine zabilježen prvi rast osiguranika od početka krize.

U 2017. godini najveći relativni rast zabilježen je u Zadarskoj (4,2%) i Zagrebačkoj (4,0%) županiji. Zagrebačka županija ima najveći relativni rast i kada se promatra pomak u posljednje tri godine (9,5%), a slijede je Dubrovačko-neretvanska (8,9%) te Krapinsko-zagorska (8,8%) županija. Ipak, u odnosu na 2008. godinu, tek je u četiri županije 2017. godine zabilježeno više osiguranika i sve četiri pripadaju regiji Jadranske Hrvatske. Pritom prednjači Zadarska županija u kojoj je najviše povećan broj osiguranika (3,6%).

Tablica 2. ► Osiguranici mirovinskog osiguranja

2017. prema 2008.			
	Apsolutna promjena		Relativna promjena (%)
Zadarska	1.835	Zadarska	3,6
Dubrovačko-neretvanska	407	Ličko-senjska	1,5
Ličko-senjska	222	Dubrovačko-neretvanska	0,9
Šibensko-kninska	154	Šibensko-kninska	0,5
Krapinsko-zagorska	-477	Krapinsko-zagorska	-1,3
Zagrebačka	-1.584	Zagrebačka	-2,0
Međimurska	-2.024	Istarska	-3,6
Požeško-slavonska	-2.089	Splitsko-dalmatinska	-4,0
Istarska	-3.286	Međimurska	-4,8
Varaždinska	-3.780	Varaždinska	-5,6
Karlovačka	-4.151	Grad Zagreb	-7,3
Virovitičko-podravska	-4.386	Požeško-slavonska	-10,0
Brodsko-posavska	-5.376	Primorsko-goranska	-10,2
Splitsko-dalmatinska	-6.348	Karlovačka	-10,7
Vukovarsko-srijemska	-6.687	Brodsko-posavska	-12,7
Bjelovarsko-bilogorska	-7.301	Osječko-baranjska	-13,5
Koprivničko-križevačka	-7.419	Vukovarsko-srijemska	-14,3
Sisačko-moslavačka	-8.407	Sisačko-moslavačka	-18,0
Primorsko-goranska	-12.865	Virovitičko-podravska	-18,0
Osječko-baranjska	-13.241	Koprivničko-križevačka	-18,0
Grad Zagreb	-34.555	Bjelovarsko-bilogorska	-19,4
Republika Hrvatska	-121.356	Republika Hrvatska	-7,5
Jadranska Hrvatska	-19.882	Jadranska Hrvatska	-3,9
Kontinentalna Hrvatska	-101.474	Kontinentalna Hrvatska	-9,3

Izvor: HZMO, DZS, obrada HGM

Godišnji prosjek broja osiguranika izračunat kao prosjek stanja krajem svakog kvartala

2 | NEZAPOSLENOST

Povoljni trendovi u segmentu nezaposlenosti počeli su ranije nego u segmentu zaposlenosti. Kontinuirani trend pada broja nezaposlenih započeo je u većini županija prije četiri godine, a sve županije bilježe pad posljednje tri godine. Najkasniji početak oporavka (u 2015. godini) zabilježen je u Bjelovarsko-bilogorskoj, Dubrovačko-neretvanskoj, Osječko-baranjskoj i Ličko-senjskoj županiji. U 2017. godini godišnje stope pada broja nezaposlenih bile su u 10 županija više od 20%, a najviša stopa pada zabilježena je u Krapinsko-zagorskoj (-28,6%), Varaždinskoj (-28,3%) i Koprivničko-križevačkoj (-27,6%) županiji. Iste tri županije prednjače u padu broja nezaposlenih u posljednje tri godine, koji se kreće iznad 50%. Najsporiji je pad u posljednje tri godine ostvaren u Ličko-senjskoj (-28,1%), Dubrovačko-neretvanskoj (-28,7%) te Šibensko-kninskoj (-29,4%) županiji. Dubrovačko-neretvanska županija ostala je jedina županija u kojoj je 2017. godine bilo više nezaposlenih nego 2008. godine.

Tablica 3. ► Nezaposleni na HZZ-u

2017. prema 2008.			
	Apsolutna promjena		Relativna promjena (%)
Karlovačka	-5.272	Karlovačka	-48,7
Vukovarsko-srijemska	-4.995	Varaždinska	-47,7
Grad Zagreb	-4.405	Koprivničko-križevačka	-45,8
Brodsko-posavska	-4.205	Međimurska	-44,3
Bjelovarsko-bilogorska	-3.358	Brodsko-posavska	-32,9
Varaždinska	-3.251	Bjelovarsko-bilogorska	-32,5
Sisačko-moslavačka	-3.056	Zadarska	-32,4
Zadarska	-3.048	Vukovarsko-srijemska	-30,5
Primorsko-goranska	-2.951	Primorsko-goranska	-22,9
Osječko-baranjska	-2.775	Zagrebačka	-22,4
Koprivničko-križevačka	-2.656	Požeško-slavonska	-21,4
Međimurska	-2.235	Sisačko-moslavačka	-19,9
Zagrebačka	-2.200	Krapinsko-zagorska	-18,6
Virovitičko-podravska	-1.416	Virovitičko-podravska	-18,3
Požeško-slavonska	-1.000	Grad Zagreb	-16,6
Šibensko-kninska	-821	Šibensko-kninska	-12,5
Krapinsko-zagorska	-753	Osječko-baranjska	-10,8
Istarska	-330	Ličko-senjska	-10,3
Ličko-senjska	-309	Istarska	-6,2
Splitsko-dalmatinska	-223	Splitsko-dalmatinska	-0,7
Dubrovačko-neretvanska	561	Dubrovačko-neretvanska	9,2
Republika Hrvatska	-48.696	Republika Hrvatska	-20,6
Jadranska Hrvatska	-7.119	Jadranska Hrvatska	-9,5
Kontinentalna Hrvatska	-41.577	Kontinentalna Hrvatska	-25,7

Izvor: HZZ, obrada HGK

3 | STOPA NEZAPOSLENOSTI

Sa statistikom stope nezaposlenosti postoji isti problem kao i sa statistikom broja zaposlenih: na razini županija zasad se objavljuje samo jednom godišnje, i to stanje 31. ožujka. No i u tom podatku možemo odrediti odnose županija i dinamiku kretanja stope. Najniža je stopa nezaposlenosti u 2017. godini zabilježena u Istarskoj županiji, čime je prvi put nakon 2006. godine ova županija imala najnižu administrativnu stopu među svim županijama. S druge strane, najviša stopa i najsporiје spuštanje stope u odnosu na 2008. godinu zabilježeno je u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Tablica 4. ► Stopa nezaposlenosti u 2017. godini (%)

Županija	Stopa nezaposlenosti, 31. 3. (%)	Županija	Stopa nezaposlenosti na temelju broja osiguranika, prosjek godine (%)
Istarska	6,2	Grad Zagreb	4,8
Grad Zagreb	6,4	Istarska	5,3
Varaždinska	6,9	Varaždinska	5,3
Međimurska	9,7	Međimurska	6,5
Primorsko-goranska	9,9	Primorsko-goranska	8,1
Krapinsko-zagorska	10,5	Krapinsko-zagorska	8,3
Zagrebačka	11,3	Koprivničko-križevačka	8,5
Koprivničko-križevačka	13,0	Zagrebačka	9,1
Zadarska	13,3	Zadarska	10,7
Dubrovačko-neretvanska	16,5	Dubrovačko-neretvanska	13,0
Karlovačka	16,6	Karlovačka	13,8
Požeško-slavonska	19,0	Ličko-senjska	15,3
Ličko-senjska	19,4	Šibensko-kninska	15,5
Šibensko-kninska	19,9	Požeško-slavonska	16,3
Splitsko-dalmatinska	21,4	Splitsko-dalmatinska	17,2
Brodsko-posavska	22,4	Bjelovarsko-bilogorska	18,7
Bjelovarsko-bilogorska	22,7	Brodsko-posavska	18,8
Osječko-baranjska	24,9	Osječko-baranjska	21,2
Vukovarsko-srijemska	25,1	Vukovarsko-srijemska	22,2
Virovitičko-podravska	28,8	Virovitičko-podravska	24,0
Sisačko-moslavačka	29,0	Sisačko-moslavačka	24,3
Republika Hrvatska	13,9	Republika Hrvatska	11,2
Jadranska Hrvatska	15,0	Jadranska Hrvatska	12,0
Kontinentalna Hrvatska	13,5	Kontinentalna Hrvatska	10,8

Izvor: HZMO, DZS, obrada i izračun HGK

Godišnji prosjek broja osiguranika izračunat kao prosjek stanja krajem svakog kvartala

Jedanaest je županija u 2017. godini imalo niže stope nezaposlenosti nego 2008. godine, pri čemu je najveća razlika ostvarena u Karlovačkoj i Zadarskoj županiji. Od županija Jadranske Hrvatske najvišu stopu nezaposlenosti ima Splitsko-dalmatinska županija koja najsporiје i sustiže stopu iz 2008. godine.

Stopa nezaposlenosti izračunata na temelju broja osiguranika na razini prosjeka godine izgleda nešto drugačije. Naime, sve županije imaju nižu stopu nezaposlenosti, no poredak županija čak i nije znatnije promijenjen, osim što Grad Zagreb i Istarska županija zamjenjuju prva mjesta. Redoslijed županija u Jadranskoj Hrvatskoj potpuno je isti prema objema stopama, najnižu stopu nezaposlenosti ima Istarska županija, a najvišu Splitsko-dalmatinska. Kod županija u regiji Kontinentalne Hrvatske poredak je malo izmijenjen, i to u sredini ljestvice, dok najbolje i najlošije županije ostaju iste. Razlika u stopama je nešto viša u regiji Jadranske Hrvatske nego Kontinentalne, među ostalim, i zbog utjecaja turističke djelatnosti.

ZAKLJUČNO

Tržište rada oporavlja se regionalno neujednačeno, no zajednička je karakteristika svih županija dinamičniji pad razine broja nezaposlenih od razine rasta broja zaposlenih. Takva su kretanja odraz emigracijskih i demografskih trendova koji rezultiraju snažnijim padom broja nezaposlenih. Nezaposleni su, naime, više skloni emigraciji, a manji natalitet rezultira manjim pritiskom na burzu rada. Sve se to na kraju ogleda i u broju stanovnika koji se smanjuje u gotovo svim županijama.

Tako su sve županije 2017. godine zabilježile niži broj nezaposlenih nego 2008. godine osim Dubrovačko-neretvanske županije. No ta je županija ujedno i jedna od samo njih četiri koje su zabilježile i veći broj osiguranika u istom razdoblju, a isto je tako i među županijama koje su imale manje negativne demografske promjene u tom razdoblju. Naime, u Dubrovačko-neretvanskoj županiji je broj stanovnika u 2017. godini u odnosu na 2008. godinu bio manji za samo 0,1%, što je najmanji pad među 18 županija (preostale tri županije su zabilježile rast broja stanovnika).

Tablica 5. ▶ Apsolutna promjena broja osiguranika i nezaposlenih te stopa promjene broja stanovnika od 2008. do 2017. godine

Županija	Nezaposleni	Osiguranici	Stopa promjene broja stanovnika 2017./2008. (%)
Bjelovarsko-bilogorska	-3.358	-7.301	-10,6
Brodsko-posavska	-4.205	-5.376	-11,0
Dubrovačko-neretvanska	561	407	-0,1
Grad Zagreb	-4.405	-34.555	2,5
Istarska	-330	-3.286	0,3
Karlovačka	-5.272	-4.151	-10,9
Koprivničko-križevačka	-2.656	-7.419	-6,9
Krapinsko-zagorska	-753	-477	-6,0
Ličko-senjska	-309	222	-13,2
Međimurska	-2.235	-2.024	-2,4
Osječko-baranjska	-2.775	-13.241	-8,4
Požeško-slavonska	-1.000	-2.089	-13,3
Primorsko-goranska	-2.951	-12.865	-3,7
Sisačko-moslavačka	-3.056	-8.407	-14,8
Splitsko-dalmatinska	-223	-6.348	-1,0
Šibensko-kninska	-821	154	-9,0
Varaždinska	-3.251	-3.780	-4,9
Virovitičko-podravsko	-1.416	-4.386	-11,6
Vukovarsko-srijemska	-4.995	-6.687	-13,4
Zadarska	-3.048	1.835	0,6
Zagrebačka	-2.200	-1.584	-0,9
Republika Hrvatska	-48.696	-121.356	-4,3
Jadranska Hrvatska	-7.119	-19.882	-2,2
Kontinentalna Hrvatska	-41.577	-101.474	-5,3

Izvor: HZZ, HZMO, DZS, obrada HGK

Povezanost dinamike pada broja nezaposlenih i kretanja broja stanovnika je evidentna. U razdoblju 2008. – 2017. u regiji je Kontinentalne Hrvatske dinamika relativnog pada broja nezaposlenih bila puno veća (2,7 puta brža nego u Jadranskoj Hrvatskoj), kao i pad broja stanovnika (2,4 puta brži nego u Jadranskoj Hrvatskoj). Ujedno je dinamika oporavka broja osiguranika bila znatno brža u regiji Jadranske Hrvatske (2,4 puta brža).

Nepovoljni demografski i emigracijski trendovi koji stvaraju nedostatan kontingent radne snage postaju polako najvažniji problem tržišta rada u svim županijama, a osobito u županijama Kontinentalne Hrvatske, posebno njezina istočnog dijela.

KRATICE

HGK	Hrvatska gospodarska komora
DZS	Državni zavod za statistiku
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovorna HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegova čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati bez navođenja izvora.